

ВПЛИВ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. В Україні відбувається активний процес становлення корпоративного сектору економіки, створюється потужний комплекс акціонерних товариств (АТ) і корпорацій. Досвід розвинутих країн показує, що розвиток корпоративного сектору сприяє концентрації капіталу та інвестуванню його у напрямках, які забезпечують продуктивність та конкурентоспроможність підприємств на світових і національних ринках, пом'якшують протиріччя між працею і капіталом, сприяють демократизації економіки, формуванню корпоративної культури, вирішенню соціальних проблем в країнах. В Україні переваги корпоративної форми власності реалізуються недостатньо [1, с. 28; 2, с. 51; 5].

Ефективне функціонування корпоративного сектору в Україні є однією з найгостріших соціально-економічних проблем. Важкий фінансовий стан, низький рівень інвестицій і конкурентоспроможності багатьох АТ обумовлений некомпетентністю і відсутністю належного розуміння важливості дотримання принципів корпоративного управління [4; 8, с. 6].

Серед причин розвитку проблемної ситуації, пов'язаної з різким падінням результативності управління як на державному, галузевому рівнях, так і на рівні АТ, превалюють такі, що значною мірою зумовлені низьким рівнем ефективності корпоративного управління вітчизняних інтегрованих структур. Тому розвиток та вдосконалення моделі корпоративного управління сприятиме поліпшенню інвестиційного клімату України, забезпечить подальші позитивні зміни в реальному секторі економіки [1, с. 48-50; 3, с. 84].

Постановка задач. Метою магістерського дослідження є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності корпоративного управління на досліджуваному підприємстві ЗАТ "ОТІС" і, як наслідок, покращення рівня його конкурентоспроможності.

Відповідно до мети в дипломній роботі вирішено наступні задачі:

- узагальнено базові положення щодо сутності поняття "корпоративне управління" та сучасних підходів до оцінки його ефективності;
- вивчено взаємозв'язок корпоративного управління та конкурентоспроможності підприємства;
- розглянуто особливості функціонування підприємств ліфтобудівної галузі;
- виконано аналіз та оцінку ефективності корпоративного управління ЗАТ "ОТІС";
- визначено напрями та розроблено рекомендації щодо вдосконалення процесів корпоративного управління та підвищення конкурентоспроможності ЗАТ "ОТІС".

Методологія. Теоретично-методологічною основою магістерського дослідження є методологія та загальнонаукові принципи проведення комплексних економічних досліджень, фундаментальні положення сучасної економічної теорії. В роботі використані наступні методи: метод експертних оцінок – при виявленні інтенсивності конкуренції в галузі та факторів впливу на конкурентоспроможність; SWOT-аналіз – при виявленні сильних та слабких сторін підприємства; метод визначення ринкової вартості АТ, метод Альтмана, методика визначення ризиків корпоративного управління *Brunswick UBS Warburg*, аналіз фінансових коефіцієнтів – для оцінки ефективності корпоративного управління; порівняння – для зіставлення фактичних даних за окремі періоди і роки; рядів динаміки – для зображення зміни у часі показників, що досліджувались; графічний – для наочного відображення динаміки показників.

Основні результати дослідження. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути реалізовані на досліджуваному підприємстві при подальшому удосконаленні корпоративного управління для підвищення рівня конкурентоспроможності.

До результатів, що мають найбільше практичне значення, відносяться:

- оцінка ефективності корпоративного управління із застосуванням економічних критеріїв та з урахуванням взаємозв'язку між ринковою вартістю і фінансовими показниками АТ (зокрема, доходом (виручкою) від реалізації продукції, власним капіталом тощо);
- визначення конкурентоспроможності підприємства-об'єкта та впливу на неї корпоративного управління;
- розробка комплексу заходів щодо підвищення ефективності корпоративного управління та конкурентоспроможності ЗАТ "ОТІС".

Висновки. Магістерське дослідження спрямоване на вирішення важливої проблеми – удосконалення корпоративного управління АТ і, як наслідок, підвищення їх конкурентоспроможності. Необхідним та актуальним є вирішення проблем формування ефективної корпоративної моделі, яка найкраще відповідає цілям максимізації прибутку, ринкової вартості АТ та примноженню капіталу.

В роботі наведено теоретичне узагальнення і запропоновані шляхи вирішення наукового завдання щодо підвищення ефективності корпоративного управління. За результатами виконаного дослідження

теоретичних засад корпоративного управління можна зазначити, що в умовах ринкових перетворень в економіці України формування моделей корпоративного управління АТ є важливою передумовою підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності суб'єктів господарювання. У зв'язку з цим одним з пріоритетних завдань є дотримання Національних принципів корпоративного управління. На основі аналізу та узагальнення базових положень корпоративного управління визначено, що поняття "корпоративне управління" як економічна категорія відображає внутрішню систему, структуру, норми і процедури, за допомогою яких здійснюється управління і контроль над АТ, корпоративні права та обов'язки всіх представлених в АТ сторін та їх взаємодію.

Огляд та порівняння наявних методик оцінки ефективності корпоративного управління дозволили зробити висновок про доцільність їх використання для українських АТ. Доведено, що стан та ефективність корпоративного управління компанією є одними з ключових факторів, що визначають ефективність діяльності АТ та ступінь захищеності прав акціонерів, а також позначаються на репутації та конкурентоспроможності АТ.

Апробація зарубіжних методик оцінки ефективності корпоративного управління дозволила зробити висновок, що в економічних умовах України вони можуть бути дієвими в довгостроковому періоді. В короткостроковому періоді відповідно до нестабільності економічної ситуації в країні, несприятливого інвестиційного клімату, що зумовлюють високий рівень ризиків у діяльності вітчизняних АТ, доповнено оцінку ефективності корпоративного управління методикою, яка враховує ризикованість діяльності АТ. В результаті проведених досліджень виявлено наявність певного ризику корпоративного управління ЗАТ "ОТІС" (17 балів з 72, що складає майже 24%), але високий рівень його ефективності (загальна ефективність протягом 2003-2006 років - 1,11984). Зокрема ЗАТ "ОТІС" характеризується високою ринковою вартістю (84112,4 тис. грн. у 2006 році), фінансовою стійкістю (індекс Альтмана у 2005 та 2006 роках перевищує орієнтовне позитивне значення 2,99 і складає відповідно 3,1632 та 4,3371), а також стабільним розвитком та покращенням фінансових показників діяльності.

В магістерському дослідженні визначені шляхи удосконалення корпоративного управління та підвищення конкурентоспроможності досліджуваного підприємства за допомогою впливу на процеси корпоративного управління. Дотримання АТ Національних принципів корпоративного управління є важливим аспектом їх існування в умовах конкурентного середовища. Безпосередньо для ЗАТ "ОТІС" визначені конкретні заходи підтримки високого рівня ефективності корпоративного управління, зокрема пропонується проводити постійний моніторинг рівня корпоративного управління за допомогою сукупності методів - метод визначення ринкової вартості АТ, метод Альтмана, методика визначення ризиків корпоративного управління *Brunswick UBS Warburg*, аналіз фінансових коефіцієнтів; запровадити модулі корпоративного управління та ефективної практики управління репутацією та конкурентоспроможністю в рамках програми "Досягнення конкурентних переваг" (*ACE*); підвищити кваліфікацію менеджерів з питань корпоративного управління; переглянути дивідендну політику підприємства; сприяти розвитку інвестиційних процесів та реалізації прибуткових проектів на підприємстві.

SWOT-аналіз та аналіз конкурентного середовища показали наявність сильних сторін та можливостей підприємства. Вплив слабких сторін ЗАТ "ОТІС" можливо нейтралізувати через підвищення ефективності корпоративного управління. Серед визначених можливих стратегій подальшого розвитку провідною є SO-стратегія, яка базується на досягненні фінансової стабільності за рахунок ефективного корпоративного управління.

Ставка на підвищення ефективності корпоративного управління дозволить збільшити капіталізацію ЗАТ "ОТІС", полегшить доступ до ринків капіталу, зробить підприємство більш конкурентоспроможним та фінансово стабільним, сприятиме розвитку інвестиційних процесів та підвищенню ефективності діяльності в цілому.

Щоб зберегти конкурентоспроможність у середовищі, що змінюється, ЗАТ "ОТІС" повинно оновлювати та коригувати свою практику корпоративного управління таким чином, щоб відповідати новим вимогам і використовувати можливості, що виникають. Ефективне корпоративне управління дозволить підприємству мати переваги над конкурентами, що в свою чергу буде сприяти новим замовленням та новим фінансовим можливостям.

Література

1. Акціонерна модель економіки України. – К.: Видавничий дім "Корпорація", 2005. – 346 с.
2. Дикань В.Л. Обеспечение конкурентоспособности предприятия. Х.: Основа, 1995. – 168 с.
3. Задохайло Д. В., Кібенко О. Р., Назарова Г. В. Корпоративне управління: Навч. посіб. – Х.: Експонада, 2003. – 688 с.
4. Принципи корпоративного управління України // Матеріали веб-сайту: <http://www.corporate-citizen.org.ua>
5. Фурман В. М. Здійснення корпоративного управління вітчизняними підприємствами // Фондовий ринок. – 1999. – № 29. – С. 11–13.